

TANÍTÓI KÉZIKÖNYV

„Gesztenyefa palota”

Művészetek báb- és drámajátékkal projektfüzet
1. osztályosoknak

Kiegészítő anyag a Betűn innen, betűn túl... című Ábécés olvasókönyvhöz

TARTALOM

Módszertani útmutató (Székely Andrea)	3
A munkafüzet születése	3
A munkafüzet művészeti és pedagógiai célja, feladata.....	3
Alapelvek	4
A munkafüzet felépítése	5
Óravázlatok (1–20. óra)	8
Gesztenyefa palota (1–3.).....	8
A házban (4–6.)	14
Hóesésben (7–9.)	21
Fő tér (10–12.)	27
Erdőben (13–15.)	35
Tópart (16–18.)	44
Az én gesztenyefa palotám (19–20.)	52
Szerkesztői utószó (Kóródi Bence)	55 (28)

(A Zalán Tibor-szövegek megtalálhatóak a mellékletben és a *Betűn innen, betűn túl* Ábécés olvasókönyvben.)

Írta: Székely Andrea

Kiadja a Műszaki Könyvkiadó Kft.
Felelős kiadó: Orgován Katalin ügyvezető igazgató
Szerkesztőségvezető: Hedvig Olga
Felelős szerkesztő: Kóródi Bence

e-mail: vevoszol@muszakikiado.hu

www.muszakikiado.hu

Módszertani útmutató

1. A munkafüzet megszületésének gondolata

A *gesztenyefa palota* című munkafüzet megszületésének alapötlete az volt, hogy a gyerekek számára az olvasás-írás kialakulását, illetve a szövegértési-szövegalkotási kompetenciákat a művészeti területek segítségével erősítsük, elmélyítsük.

A gyermekek számára az egyes gondolatok, cselekvések megértése különböző, egyéni folyamatok által történik. A munkafüzetünkben és az óratervekben összeállított feladatok, tevékenységek célja az, hogy a sokféleképpen, a különböző módon gondolkodó gyerekeknek lehetőséget adjunk az azonos témák eltérő úton való feldolgozására, elsajátítására.

A munkafüzet feladataiban és a tanítói kézikönyvben szereplő óratervek játékaiban a művészetek segítő szerepét alkalmazzuk, ezzel kívánjuk elérni a mélyebb tananyag-elsajátítást, az olvasási képesség, a szövegértés-szövegalkotás kompetencia eredményes fejlesztését.

A Nemzeti Alaptanterv Művészetek műveltségterület által, illetve a kerettantervben megfogalmazott fejlesztendő képességek és elsajátítandó tartalmak alapján állítottuk össze az olvasás, írás előkészítést és fejlesztését illetve a szövegértés, szövegalkotás megalapozását szolgáló tevékenységeket. Tehát szervesen összekapcsolódik a magyar nyelv és irodalom, valamint a művészeti tárgyak (énekezen, vizuális kultúra, dráma-tánc) alapanyaga.

2. A munkafüzet művészeti és pedagógiai célja, feladata

2.1. Kultúraközvetítés

A kultúra jellemzője, hogy a különböző művészeti területek összefonódnak, egymást átszövik.

Minden óratervben a zene, a vizuális terület, a drámapedagógia, a szövegértési feladatok együttesen vannak jelen egymást kiegészítő, erősítő hatásként. Ez a koncepció a kultúrának, mint egységnek az elfogadását jelenti, s egyben nagy szerepet tölt be a kultúrához való pozitív viszony kialakításában.

A gyerekek – a munkafüzet feladatait elvégezve – a különböző stílusú képeket, festményeket, fotókat szemlélgetve, más-más stílusú zenét hallgatva számos korszakról, és a világ különböző kultúráiról kapnak képet, hatásokat. Ezzel a világnézetük tágítását segítjük, s a kultúrákhoz való nyitottságot alapozzuk meg.

A különböző stílusú képek nézegetése, a róluk való beszélgetések, a gyermekek személyiségére való hatásukból induló feladatok feldolgozása, kontextusba helyezése a művészeti alkotások befogadása iránti fogékonyságot, a művészeti sokféleség elfogadását jelenti. Mindezzel indirekt formában az egymás iránti tolerancia kialakulását is elősegítjük.

Nagyrészt olyan művek szerepelnek a munkafüzetben, amelyek magyarországi múzeumokban is megtalálhatóak. Szeretnénk, ha iskolai kirándulások alkalmával a gyerekek a pedagógussal megtekintenék a képeket, így a múzeumlátogatások által is elmélyülne az iskolai órán átélt élmény.

A magyar képzőművészeti alkotások, a zeneművek, a versek, képi-nyelvi-zenei élményként való befogadása a nemzeti kultúrához való kapcsolódást erősítik. Ugyanakkor a más népek dalainak, műalkotásainak megismerése, az azokkal való azonosságok és a különbségek felfedezése, megkeresése is ugyanezt a szemléletet alapozza meg. Így a diákok kultúrához és egymáshoz való viszonya is bővül, szélesebb alapokra helyeződik.

2.2. Ismeret – kompetencia – képességfejlesztés

Nagyon fontosnak tartottuk, hogy az óratervek és a munkafüzet gazdag művészeti anyagot tartalmazzon. Ezzel a gyerekek műveltséget szeretnénk gazdagítani. Ugyanakkor ennek az ismeretanyagának a feldolgozása ~~már~~—különböző képességfejlesztési eszközökkel történik. Fontosnak tartjuk az ismeret és a képességfejlesztés arányának helyes megtartását, ezért a tanítást segítő anyagainkban hangsúlyt kap a tudás, az érték, s mellette az egyéni képességek kibontakoztatása is. Így válik szervessé taneszközeinkben a kompetencia szemléletű pedagógia.

2.3. Komplexitás

Az óratervekben jelentős szerepet játszik a témák komplex kezelése. A zene, a tánc, a képzőművészet, a dráma, a báb kiegészítői egymásnak. Szorosan kapcsolódnak egymáshoz a tevékenységek. Dramatikus felépítés szerint, egymásra épülve követik egymást a feladatok, játékok. Az órák vezetése tehát nem csupán különböző tevékenységek egymás után játszását jelenti. Ezt a folyamatot tudatosan össze kell kapcsolni, s ezzel az egymásutánosság ívét, feszültségét megteremteni.

2.4. Önkifejezés

Fontos, hogy a gyerekek egyéni és közösségi élményként éljék át az órákat, mert ezzel tudjuk az irodalomhoz, a képzőművészethez, zenéhez, színházhoz megnyitni útjukat. Emellett az órák teret adnak arra is, hogy a gyerekek szabad asszociációi kibontakozzanak, fejlesztve ezzel a kreativitásukat is. Ezt erősíteni és támogatni kell. Lehetőséget kell teremteni arra is, hogy a gyerekek az általuk választott módon, az általuk választott cselekvések segítségével nyilvánulhassanak meg. A változatos tevékenységek erre lehetőséget adnak. A feladatok után többször szerepel az önreflexió is.

Az óratervekben található feladatokat a pedagógus és a gyermek is továbbfejlesztheti, továbbgondolhatja.

2.5. Csoportmunka

Az óratervekben fokozatosan jelenik meg a csoportmunka lehetősége. Ajánlatunk az, hogy a pedagógus előre tervezze meg a csoportokat és tudatosan alkalmazza a

csoportbontás előnyeit. Lehet többször alkalmazni a heterogén csoportok szervezését, mivel az ebben a formában végzett munka során a különböző képességű, érdeklődésű gyerekek egymásnak erőt és segítséget tudnak adni, s kapni.

Sokszor tapasztalhatjuk majd, hogy olyan gyerekek, akik esetleg nehezebben mutatkoznak meg egy hagyományosabban felépített órán, ezen az órán szárnyat kapnak. Ez is a művészeti tevékenység és a csoportos munka eredménye.

3. Alapelvek

A munkafüzetben található képek a felnőttek számára talán szokatlannak tűnnek, mivel nem ezek a képek, nem ilyen fotók szerepelnek az eddigi alsó tagozatos tankönyvekben.

Úgy gondoljuk (és ezt a korosztályon teszteltük is), hogy a gyerekek számára sokkal természetesebbek lesznek a munkafüzet képei, mint a tanítónak. A gyerekek a világot teljességében kapják tőlünk. A verbális, hangis, zenei, képi hatások nem szelektálva, hanem egységesen érik őket. Kevés olyan tabu van, amit nem lát, nem hall, nem érez a gyermek. Nem az a cél, hogy leszűkítsük a világot számukra, hanem az, hogy mutassunk értékeket benne, hogy azok a dolgok, amit értéknek tartunk kiemelkedjenek a sokszínű hatásból, hangsúlyossá váljanak számukra.

4. A munkafüzet felépítése

A munkafüzet felépítésében, témáiban szorosán illeszkedik a *Betűn innen, betűn túl...* című Ábécés olvasókönyvhöz, az olvasás és írás órák tananyagához. Feladataink az órákon elsajátított ismeretekre építenek, és a képességfejlesztés pontjaihoz igazodnak. Azonban a könyvtől függetlenül is, délutáni foglalkozások megtartására is alkalmasak.

4.1. A gesztenyefa palota

Nemes Nagy Ágnes *Cifra palota* című verse és Nagy Diána *Gesztenyefa palota* illusztrációja fogja össze, helyezi keretbe a teljes anyagot. A fán található ágakon játszódnak a történetek, hat különböző helyszínen:

1. Gesztenyefa palota
2. A házban
3. Hóesésben (tél)
4. Fő tér
5. Erdőben
6. Tópart (nyár)

4.2. Témák és szerkezet

A munkafüzet összesen 20 tanóra feldolgozását tartalmazza. Hat darab 3x1 tanórás projekt és két záró foglalkozás terve található a kézikönyvben.

A gyerekek a projektek (három óra, illetve egy-egy téma) végén található üres lapra a témával kapcsolatos élményüket, reflexiójukat rajzolják le. Az év közben általuk

készített hat rajz az év végére egy önállóan készített fa ágaira kerül – mint egy-egy levél a fán. Ez lesz a gyerekek saját fája, mely az első záró foglalkozáson készül el.

A munkafüzet és az óratervek témái és szereplői szervesen kapcsolódnak az olvasókönyv anyagához, azt kibontják, illetve az új hatások által elmélyítik. Lehetséges, hogy egyes órák a tervezettnél hosszabb időt vesznek igénybe, ilyenkor azt javasoljuk, hogy a folytatást más művészeti órával (éneke-zene, vizuális kultúra) kapcsolják össze. Ezzel adnak igazán komplex képet a gyerekeknek.

4.3. Példa

Példa a komplex témafeldolgozáshoz, a többszörös intelligencia szellemében. Szempontok, a többszörös intelligencia területei Kristen Nicholson-Nelson: *A többszörös intelligencia (Scolastic Inc. – Szabad Iskolákért Alapítvány 2007)* című könyvének csoportosítása szerint:

- Verbális-nyelvi
- Matematikai-logikai
- Térbeli-vizuális
- Testi kinezteziás
- Zenei
- Interperszonális
- Intrapersonális
- Természeti

4.3.1. Feladatok a 3. projekt *Hideg és meleg* 7. óratervből

4.3.1.1. *Csipp-csepp* – ritmusjáték

A tanító olvassa fel Weöres Sándor: *Olvasás* című versét, majd a gyerekekkel közösen idézzék fel a szövegét!

A gyerekek két csoportban mondják a verset.

Az egyik csoport csak a *Csipp-csepp*-et mondja, a másik csoport a vers szövegét, majd fordítva.

A csipp-csepp szavakat lehet gyorsabban, és lassabban is mondani.

4.3.1.2. *Jut eszembe...asszociációs játék*

Nekem a hidegről/ melegegről a.....jut eszembe

4.3.1.3. *Érzékelést fejlesztő játék: Hideg-meleg*

4.3.1.4. *Kéjáték*

4.3.1.5. *Festés*

4.3.1.6. *Lezárás, zenehallgatás*

Mely intelligencia területeket használnak, milyen képességeket fejlesztenek a fenti feladatok?

- verbális, nyelvi – versmondás, a szöveg pontos felidézése, ritmizálás, gondolatok, érzések nyelvi megfogalmazása
- matematikai, logikai – megfigyelés, összefüggés megfogalmazása, olvadás-fagyás jelenség elemzése, ok-okozat keresése
- térbeli, vizuális – festés, érzések kifejezése színekkel
- testi, kinezteziás – asszociációs játék, érzékszervi fejlesztés
- zenei – zenehallgatás, hangok felismerése, megfogalmazása, ritmusjáték a vers szövegével
- interperszonális – csoportmunka, együttműködés, egymás ötleteinek tolerálása
- intraperszonális – önálló munka, önkifejezés, festés
- természeti – fagyás-olvadás érzékelése, összefüggések feltárása, tapasztalatgyűjtés

Látható, hogy az óra feladatai nagyon sokirányúan fejlesztik a gyerekek képességeit, még úgy is, hogy nem minden feladatot emeltünk ki.

Munkafüzetünket jó szívvel ajánlom minden elsős tanítónak és gyerekeknek. Remélem, hogy a munkafüzet és az óratervek használata sok örömet szerez tanítónak és a tanítványnak egyaránt.

Székely Andrea

Óravázlatok

1/1 1. óra	GESZTENYEFA PALOTA 1.
Tananyag	Téma
	ISMERKEDÉS, CIFRA PALOTA
Felhasznált irodalmi szövegek	Óra menete
Nemes Nagy Ágnes: Cifra palota Fújja szél a fákat, letöri az ágat, reccs... Weöres: Tekereg a szél	1. Ráhangolás <i>Ki játszik ilyet?</i> – a tanító körjátékot kezdeményez, bevonja a gyerekeket 2. A téma kibontása Szöveges és mozgásos improvizációk: Növekedés játék <i>Tanári narráció: Játsszuk el, hogy magocskákból, hatalmas fákká nővünk – Süss fel nap...</i>
Báb- és drámajátékok	Bemutakozó játék A tanító kezdi a mozgást – a kezét (ágát) nyújtja egy gyerek felé -, majd megszólal: „ <i>Én gesztenyefa vagyok. Gesztenye Gizella/Géza a nevem, üdvözöllek az erdőnkben</i> ”. A gyerekek egyenként nyújtják az ágaikat, és bemutatkoznak egymásnak. Vihar játék <i>Tanári narráció: Játsszuk el, hogy jön a vihar... dörög az ég, villámlik!</i> A gyerekek a fa szerepében a mondókában elhangzó mozgásokat követik, s felidéznek, mondják a szöveget. <i>Fújja szél a fákat, letöri az ágat, reccs...</i>
Szöveges és mozgásos improvizációk Állókép	
Dalok, dalos játékok zenei bejátszások	<i>Tanári narráció: Játsszuk el, hogy tépi a fákat a szél..., a fa törzse és az ágak fájdalmasan hajladoznak.</i> <i>Weöres: Tekereg a szél</i> Gyerekek fa szerepében a versben elhangzó mozgásokat követik, s felidéznek, mondják a szöveget. <i>Tanári narráció: Játsszuk el, hogy jön az eső, csapkodja az ágakat és a lombokat.</i> Gyerekek fa szerepében a dalban elhangzó mozgásokat követik, s felidéznek, mondják a szöveget. <i>Esik az eső, hajlik a vessző...</i>
Ki játszik ilyet? Bújj, bújj zöldág... Esik az eső, hajlik a vessző... Süss fel nap...	
Képmelléklet, műalkotások	<i>Tanári narráció: Játsszuk el, hogy végre kisüt a nap...</i> <i>Süss fel nap...</i> Bújj, bújj zöldág - dalos játék A dalos játék eljátszása Vershallgatás, beszélgetés a versről <i>A tanító felolvassa a verset.</i> <i>Nemes Nagy Ágnes: Cifra palota</i>
Illusztrációk	

<p>Nagy Diána: a munkafüzet illusztrációja Fa, mókus, csiga, cica, süni, katicabogár, madár</p> <p>ESZKÖZÖK</p>	<p>Kérdések: Milyen ez a fa, mekkora? Hány ága lehet? Hol élhet? Milyen formájú a levele? Milyen színű a levele, a törzse? Milyen vastag a törzse? Stb.</p> <p>Állókép készítése Gesztenyefa palota kialakítása – - A gyerekek egyenként álljanak be a képbe, és egyesével bővítsék a fát, a gesztenyefa palotát. - A fa egyes elemeinek megalkotása saját testből: csoda kút, csigalépcső, gyertya</p> <p>A munkafüzetben található kép megtekintése A munkafüzetben lévő fa megtekintése.</p> <p>Feladatmegoldás a munkafüzetben: <i>Tanítói kérdések:</i> Hol él ez a fa? Milyen korú a fa? Öreg, vagy fiatal? Milyen helyek, helyszínek vannak a fán? Te melyik helyen lagnál, ezek közül? Ilyennek képzelted a fát a vers felolvasása után? Mit képzelte ugyanilyenek a vers elolvasása után? Mit képzelte másnak a vers elolvasása után?</p> <p><i>Munkafüzet feladatai:</i> Keresd meg a csigalépcsőt! Keresd meg a csoda kutat! Hol találsz gyertyát? Mi mellett?</p> <p style="text-align: right;"><i>Melyik ágára költöznél a fának?</i></p> <p>Rajzold oda magadat! Miért oda költöznél legszívesebben?</p> <p><u>3. Lezárás - állókép</u> A gyerekek öt számolásra hozzák létre újra- most már egyszerre beállva - az óra elején megalkotott fát! Zenére táncoljon a fa!</p>
--	--

1/2. 2. óra	ISMERKEDÉS A PALOTA LAKÓIVAL – GESZTENYEFA PALOTA 2.
Tananyag	Téma
	ISMERKEDÉS
Felhasznált irodalmi szövegek	Óra menete
Nemes Nagy Ágnes: Cifra palota Tamkó Sirató Károly: Szia	<p>1. Ráhangolás <i>Lánc, lánc eszterlánc</i> körjáték A tanító körjátékot kezdeményez, bevonja a gyerekeket.</p> <p>Zsipp-zsupp névtanuló játék A játékosok körben állnak. Mindenki megkérdezi a két szomszédja nevét. Ha a játékmester a kör közepéről rámutat valakire, s azt mondja „Zsipp”, akkor annak, akire rámutatott, azonnal meg kell mondania a jobb oldali szomszédja nevét. Ha azt mondja „Zsupp”, akkor a bal oldali szomszéd nevét kell mondani. Ha azt mondja, hogy „Zsipp-zsupp”, akkor mindenki megváltoztatja a helyét a körben, s folytatódik a játék előlről, az aktuális szomszédokkal. Aki eltéveszti, vagy nem tudja a nevet, esetleg sokat gondolkodik rajta, az lesz a játékmester. (Játékok tára SuliNova 2007.)</p> <p>2. A téma kibontása <i>Rögtönzés-mímes játék, hangaláfestés, montázs</i> <i>Kik laknak, milyen állatok a gesztenyefa palotában?</i> Játsszuk el csak hanggal! Játsszuk el némán, csak mozgással! Játsszuk el mozgással és hanggal!</p> <p>Találkozó játék <i>Tamkó Sirató Károly: Szia</i> A tanító bábuval, a mókus szerepében, elmondja a fenti verset, így köszön egy másik állatnak. A gyerekek az általuk kiválasztott állat szerepben találkoznak a mókussal és köszöntik egymást. A gyerekek megpróbálják utánozni a saját állatfigurájuk mozgását, hangját. Ha van elég kesztyűs báb, akkor a gyerekek is játszhatnak bábuval. A tanító énekére marad abba az előző játék.</p> <p>Zenehallgatás <i>Erdő mellett nem jó lakni... dal megszólal</i> A tanító a fenti dalt énekli, hol lány, hol fiú hangon, viccesen. Tanítói kérdések: Ki énekelhet? Kik énekelhetnek? Hol lehetnek, mit csinálhatnak? Vajon hol laknak? - A gesztenyefa palotában. Nézzük meg őket!</p> <p>Keresgélő játék <i>Gesztenyefa palota kialakítása, a fa megalkotása testekből, közösen</i> A tanító a két bábuval (fiú és lány figurával) felváltva különböző helyeken bukkan fel és az Erdő mellett nem jó lakni c. dal egy-egy részletét énekeli, majd elhallgat és eltűnik. Bújócskázik a gyerekek által megszemélyesített ágakon az „ágakkal”. Az ágak (a gyerekek) megpróbálják megfogni a bábufigurákat, de nem sikerül nekik, mert helyben kell maradniuk.</p>
Báb- és drámajátékok	
Zsipp-zsupp névtanuló játék Rögtönzés-mímes játék, hangaláfestés, montázs Találkozó játék Keresgélő játék Állatok nyelvén	
Dalok, dalos játékok, zenei bejátszások	
Lánc, lánc eszterlánc Erdő mellett nem jó lakni...	
Képmelléklet, műalkotások	
Illusztrációk	
Nagy Diána illusztrációi: Gesztenyefa palota részlet Ikergyerekek arcának körvonalas rajza	

ESZKÖZÖK

Bábok: fiú, lány figura
Temperafesték

Meghívás

Tanári narráció a bábos szerepben:
Sziasztok! Gyertek, megmutatjuk nektek, hogy hol lakunk. Meglátjátok a munkafüzetben.
Nyissátok ki!

A munkafüzetben található kép megtekintése

A munkafüzetben lévő helyszín/faág, és a figurák megtekintése.

Kérdések:

Hasonlít-e az előző képhez a rajz?

Nevezzétek meg, hol vagyunk most!

Mi minden van a képen? Soroljátok fel!

Keressétek meg azt a két gyereket, akik énekeltek nektek!

Hol laknak ők?

Feladatmegoldás a munkafüzetben:

Tanítói segítséggel:

Kedves .....!

A meghívó felolvasása, szöveg:

Szeretettel meghívlak születésnapra!

Nagyon várlak!

..... és .....

Állatok nyelvén

Tanári narráció:

A testvérek meg akarják hívni a gesztenyefa palota állat lakóit is a születésnapra, de az állatok nem tudnak emberi nyelven.

Hogyan tudják elmagyarázni az állatoknak a gyerekek azt, hogy meghívják őket a születésnapjukra!

A gyerekek párban állnak, egyikük az egyik testvért, a másik egy kiválasztott állatfigurát játszik. A testvért játszó gyerek megpróbálja halandsanyelven, mozgás segítségével elmagyarázni a meghívást az állatot alakító gyerekeknek.

Feladatmegoldás a munkafüzetben:

Készítsetek meghívót az egyik kiválasztott állat számára!

3. Lezárás

A gyerekek a munkafüzetben található figurák arcát alakítsák ki úgy, hogy mutatóujjukat színes temperafestékbe mártják és a fej megfelelő helyére nyomják. Ezzel a pöttyöző technikával szemet, száját, haját stb. „festhetnek” az arcformára.

1/3. 3. óra	KÖZLEKEDÉS – GESZTENYEFA PALOTA 3.
Tananyag	Téma
	HOGYAN, MIVEL MENJÜNK A SZÜLETÉS NAPRA?
Felhasznált irodalmi szövegek	Óra menete
Nemes Nagy: Piros autó, Weöres: Haragosi	1. Ráhangolás Piros autó játék Nemes Nagy Agnes: Piros autó Piros autó nagyon szalad. Piros autó, mint a pipacs. Piros autó ipi-apacs! Megláttam a rendszámodat.
Báb- és drámajátékok	A gyerekek autókat játszanak. A játékosok egy jelet rajzolnak (lehet közlekedési, az autók jelei, esetleg a már tanult betűk, számok) és fejükre rakják (lsd. „ <i>rendszámháború</i> ”). Ezt a jelet kell a másik gyerekek megnevezni. Akinek a jelét megnevezték, kiesik a játékból. Jó szabadtéren játszani.
Piros autó játék Hangok felismerése Ritmusjáték - Haragosi Föld, víz, repülő játék	2. A téma kibontása Föld, víz, repülő játék A gyerekek körben széken ülnek. Ha vízi járművet mond a tanító, akkor le kell guggolni, ha olyat, ami a szárazföldön megy, akkor a széken ülve kell maradni, ha olyan járművet mond, ami repül, akkor fel kell állni.
Dalok, dalos játékok, zenei bejátszások	Zenehallgatás <i>Megy a kocsí Valkóra</i> című dal meghallgatása, megbeszélés, mit hallottak a gyerekek?
Zajok, hangok CD Megy a kocsí Valkóra – Kolompós Együttes Itthon vagy-e hidasmester?	Ritmusjáték <i>Weöres: Haragosi</i> A gyerekek járják és tapsolják a vers ritmusát. Kánonban is próbálják el ugyanezt. Zenekar kialakítása: 1. szölamban a teljes szöveg elhangzik. 2. refrén folyamatos ismétlése (din don diridongó)
Képmelléklet, műalkotások	Hangok felismerése – Közlekedjünk! Közlekedési zajok bejátszása CD-ről (repülő, autó, vonat stb.). Hallgassák meg a gyerekek a zajokat, a hangokat és próbáljanak meg olyan járművekként közlekedni, amilyen hangot hallanak, pl. repülőként fel- és leszállni, autóként kanyarogni, vonatként ritmusosan zakatolni, egymást kikerülni.
Monet: A Saint-Lazare pályaudvar- Vonat érkezik Szinyei Merse Pál: Léghajó Fotók-régi fényképek Biciklista Régi autó	A munkafüzetben található képek megtekintése Hangok, képek összekapcsolása - Mi jár még az úton? A munkafüzet képeit nézve, illetve az interaktív táblán kivetített képeket figyelve kapcsolják össze a gyerekek a képeket és a hangokat. Beszélgetés a képekről <i>Tanítói kérdések:</i> Melyik kép festmény, melyik fénykép? Miben különböznek egymástól?
Illusztrációk	
Nagy Diána képe, amelyen látható a fa, és a fán a közlekedési eszközök	

ESZKÖZÖK:
Cd lejátszó

Hová repülhet a hőlégballon? Milyen magasan lehet? Mivel működik?
Miben különleges ez az autó? Vajon mennyivel mehet ez az autó? Van-e csomagtartója?
Hol lehet ez a pályaudvar? Nagy városban, kis városban? Faluban? Miért gondold ezt? Hová lehet innen utazni?
Milyen ez a bicikli? Lehet ezzel közlekedni? Mit gondolsz hogyan? Lehet ezzel a biciklivel hegyre felmenni? Mit gondolsz erről a biciklistáról? Jól tud biciklizni?
Stb.

Feladatmegoldás a munkafüzetben:

A munkafüzetben lévő fa megtekintése.

Tanítói kérdések:

Ki, milyen járművel megy a testvérek zsúrára?

Keressük meg, a járműveket a képen, és tervezzük meg, mivel fognak a fán élő állatok eljutni a születésnapra! Rajzolják a gyerekek az állatokat a kiválasztott járműbe!

Ha készen vagytok, kövessétek az ujjatokkal a ..... útját!

Munkafüzet feladatai:

A mókus milyen járművel megy a testvérek zsúrára?

A süni milyen járművel megy a testvérek zsúrára?

A cica milyen járművel megy a testvérek zsúrára?

A csigabiga milyen járművel megy a testvérek zsúrára?

A kismadár milyen járművel megy a testvérek zsúrára?

A katica milyen járművel megy a testvérek zsúrára?

A gyerekek készítsék el papírhajtogatással, vagy papírkivágással, mivel mennek a testvérek zsúrára, majd ragasszák be a munkafüzetbe!

3. Lezárás

Itthon vagy-e, hidasmester?

Utazás a zsúrra, kiválasztunk egy-egy megfelelő járművet, és együtt utazunk, hangokat kiadva, ritmusosan járva, majd egy-egy híd kialakul ki a gyerekek előtt. Szerepjáték, kopogás és a játék eljátszása.

Az óra végén eljutunk a testvérek házába.

REFLEKTÁLÁS

Rajzolják le a gyerekek, hogy a gesztenyefa palota témában melyik játék volt számukra a legkedvesebb!

Ez a rajz lesz majd az, amelyik az év végén a gyerekek saját fájának az egyik ágára kerül, ezért a kivágható lapra rajzolják!

2/4. 4. óra	SZÜLETÉSNAPOK – A HÁZBAN 1.
tananyag	Téma
	KÉSZÜLŐDÉS, SZÜLETÉSNAPOK
Felhasznált irodalmi szövegek	Óra menete
Gyerekek, gyerekek, szeretik a peracet... Csukás István: Süsü, a sárkány - részlet	1. Ráhangolás Eljöttem hozzád játék –játék szavakkal Az „Eljöttem hozzád, hoztam neked egy...” mondatkezdés után a gyerekek nevezzenek meg egy tárgyat. A sorban utána következő megismételje meg a mondatot, majd tegyen hozzá egy másik tárgyat. Az utána következő játékos az előző két szót ismételje meg, majd tegye hozzá a sajátját, és így tovább, míg mindenki sorra nem kerül. A tanító hívja fel a gyerekek figyelmét, hogy arra a társukra nézzenek, akinek a tárgyát éppen mondják, mert az segítség lehet a számukra
Báb- és drámajátékok	2. A téma kibontása
Eljöttem hozzád - mimes játék Eljöttem hozzád – játék szavakkal Bizalomjáték: Vakvezetés Dramatikus játék: Köszöntés Szöveges improvizációk Mozgásos improvizáció: Multság	A munkafüzetben található képek megtekintése <i>Tanári kérdések:</i> <i>Hol vagyunk most? Ki lakik ebben a házban? Miben különbözik ez a ház attól, ahol te laksz?</i> Feladatmegoldás a munkafüzetben <i>Tanári kérdés:</i> <i>Mit vinnél ajándékba a testvéreknél?</i> Rajzolják le, mit visznek ajándékba a kislánynak és a kisfiúnak! <i>Tanári narráció:</i> <i>Én virágot és csokit viszek a gyerekeknek.</i> <i>Melyiket válasszam?</i> A munkafüzetben lévő képeket nézzék meg a gyerekek és mondjanak véleményt róla, melyik kép tetszik nekik, miért. Kinek vinnék a napraforgó csokrot, kinek vinnék a krizantémcsokrot, melyik csokit ennék meg ők is szívesen..... Indulás a születésnapi zsúrra! Bizalomjáték: Vakvezetés A gyerekek alkossanak párokat! A párok tagjai egymás mögött helyezkedjenek el. Az elől álló csukott szemmel menjen, a háta mögött álló társa a két vállánál fogva vezesse óvatosan. (Játékok tára, Sulinova 2007) Így menjenek a gyerekek a vendégségbe, mindenki olyan járművel, amit még az előző órán választott.
Dalok, dalos játékok, zenei bejátszások	
Süssünk, süssünk valamit...	
Képmelléklet, műalkotások	Dramatikus játék: Köszöntés Két önként vállalkozó gyerek, egy lány és egy fiú játssza a testvérek szerepét, a többiek az érkező vendégeket. Mikor megérkeznek, a kislánynak a következő verssel köszönnek: Szép vagy, mint a rózsaszál <i>Ó, te kedves királylány!</i> (Csukás I.: Süsü, a sárkány, részlet) A kisfiúnak: <i>Üdvözöllek dicső lovag</i> <i>Szép a ruhád, szép a lovad!</i>
Festmények: Van Gogh: Tizenkét napraforgó vázában Munkácsy: Virágcsendélet Renoir: Krizantémcsokor Fotók: Nagy Diána fényképei	
Illusztrációk	

<p>„A házban” rész kinagyítva, az ikertestvérek otthona – Nagy Diána rajza</p> <p>ESZKÖZÖK: Gyertya Torta jelzés</p>	<p><i>A vendéglátók fogadják a köszöntést, bekísérik a vendégeket...</i></p> <p>Eljöttem hozzád játék – mimes játék Az „Eljöttem hozzád, hoztam neked egy...” mondatkezdés után a gyerekek mutogatással jelezzenek egy tárgyat. A sorban utána következő ismétlje meg a mozdulatot, majd tegyen hozzá egy másik tárgyat. Az utána következő játékos az előző mozdulatot ismétlje meg, majd tegye hozzá a sajátját, és így tovább, míg mindenki sorra nem kerül. A tanító hívja fel a gyerekek figyelmét, hogy arra a társukra nézzenek, akinek a tárgyat éppen mondják, mert az segítség lehet a számukra. Hívja fel a tanító a figyelmet arra is, hogy a mutogatás ne legyen elnagyolt, mert akkor nehéz felismerni és utánozni. A kör végén a gyerekek sorolják el, hogy milyen tárgyakat mutogattak. (Játékok tára, Sulinova 2007)</p> <p>Szöveges improvizáció: Ismerkedés, bemutatkozás <i>Tanári narráció:</i> A házban lakik a testvérek anyukája, apukája, nagymamája, nagypapája és más rokonok, sőt néhány kisállat is. Találjátok ki, melyik szerepben akartok lenni és mutatkozzatok be egymásnak. Mozdulatokkal és szavakkal köszöntsetek egymást! Mindenki szabadon mozogjon a térben. Akivel találkozik, annál megáll és bemutatkozik neki a jelenetben felvállalt szerepében: anyaként, apaként, kisállatként, barátnőként, nagypapaként stb.</p> <p>Gyertyagyújtás A gyerekek üljenek le körben, s a kör közepén legyen a torta (papírból készült, vagy egy doboz) gyertyával (legyen igazi gyertya). Evés közben az asztalnál ülve mondják két csoportban:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. csoport : <i>Sodorva, tekerve, túróval bélelve, csigabiga rétes, kerekes és édes.</i> 2. csoport: <i>Gyerekek, gyerekek szeretik a perezet...</i> <p>A mondókákat többször ismétljék, s egy mozgással kísérjék, s egy ritmusjáték párbeszéd alakuljon ki. A játék egy nagy gyertyafújással érjen véget.</p> <p><u>3. Lezárás</u> Mozgásos improvizáció: Mulatság Az ismert dalok, mondókák ismétlésével szabad mozgás következzen. A gyerekek lehetnek dobosok, táncosok, de lehet énekkar is, akik a fenti szöveget ismételve, ritmizálva táncolnak.</p>
---	---

2/5. 5. óra	EGYÜTTMŰKÖDÉS – HÁZBAN 2.
Tananyag	Téma
	TÉGLARÓL TÉGLÁRA, EGYÜTTMŰKÖDÉS
Felhasznált irodalmi szövegek	Óra menete
Fújja szél a fákat, letöri az ágat, reccs... Weöres: Tekereg a szél	<u>1. Ráhangolás</u> Tükörjáték A gyerekek álljanak párba. A pár egyik tagja elindítja a mozgást, egy mozdulatot, a társának meg követni kell azt, mintha tükörben néznék magukat. (A lassú mozgást könnyebb követni.) Ha jól megy a játék, érdemes megkérdezni más párokat, hogy észreveszik-e, ki indítja a mozgást.
Báb- és drámajátékok	<u>2. A téma kibontása</u> <i>Esőerdő hangjai játék</i>
Tükör játék Esőerdő hangjai játék Vihar – Mímes játék Állóképek Megbeszélés - Döntés	A gyerekek alkossanak kört. A játékvezető kérje meg a játszókat, hogy egyenként, láncban kezdjék el utánozni mozgását és ismételjék az általa kiadott hangokat. Először a játékvezető összedörzsölgeti két tenyerét. Ezt a tőle balra ülő játékos átveszi, majd a következő gyerek és egyesével, sorban mindenki. Amikor a játékvezetőhöz visszajut ez a mozdulat ő vált, és elkezdi csettintgetni. Amikor mindenki átvette a csettintgetést, az irányító abbahagyja. Akikhez még nem ért el a csettintgetés folyamatosan dörzsöli a tenyerét. A csettintgetés után combcsapkodás, majd lábdobogás következik. Ezután, szintén az irányítót követve visszafelé is megismételjük a sort. Az csoport által adott zajsorozat egy fokozódó vihar, eső hangját fogja idézni. (Játékok tára, SuliNova 2007. Bp.)
Szituációs játékok	
Dalok, dalos játékok, zenei bejátszások	Zenehallgatás Vihar hangokat, zenét hallgassunk! A gyerekek próbálják meg felismerni, azonosítani a felhangzó hangokat, dallamokat.
CD Zajok Vivaldi: Tengeri vihar Vivaldi: Négy évszak, Nyár - részlet	<i>Vihar – mímes játék</i> <i>Tanári narráció:</i> Nagy a vihar. Olyan erős szél fúj, hogy a háztetőket elröptíti, a házak falát ledönti. Ez a vihar nem kímélte meg az ikertestvérek házát sem. Mire hazaérkeztek a szülők a munkából, a gyerekek az iskolából, csak ledönt falakat találtak a házuk helyén.
Képmelléklet, műalkotások	A gyerekek csoportokban játszanak. Adott jelre a vihar hangjait, és a vihar keltette mozgásokat játsszák el a diákok, majd egy-egy nagy dörrenésre a háznak egy-egy fala kidől. Miután elvonul a vihar, a ház romos állapotban marad. 1. csoport – a ház – a gyerekek testekből, karokból felépítik a testvérek házát 2. csoport – a szél – adott jelre közösen szélfújást és mozgást játszanak (<i>Weöres: Tekereg a szél és a Fújja szél a fákat, letöri az ágat, reccs...</i>) A gyerekek újra felidéznek a verseket..
Fotó: Adrian Fisk: Nagapattinam, India	3. csoport – dörgés, villámlás – itt felidézhetik a gyerekek az <i>Esőerdő hangjai</i> játékban kitalált hangokat
Illusztrációk	

<p>Nagy Diána ábrái</p> <p>ESZKÖZÖK: CD-lejátszó Bábok</p>	<p>Állóképek – gondolkövetéssel</p> <p>A gyerekek mutassák be egy állóképben, hogy a testvérek mit csinálnak mikor hazaérkeznek, és csak romhalmazt találnak a házuk helyett! –Akinek a tanító a vállára teszi a kezét, mondja el, hangosítsa ki az általa játszott szereplő gondolatát.</p> <p style="text-align: center;"><i>Megbeszélés - Döntés</i></p> <p><i>Tanári kérdések:</i> <i>Mit kell tennünk?</i> <i>Hogyan segíthetnénk a családnak, a barátainknak?</i></p> <p>A munkafüzetben található képek megtekintése, megbeszélés</p> <p>A tanító beszélgessen a gyerekek a munkafüzetben található romos épület képéről.</p> <p><i>Tanítói kérdések:</i> <i>Mit látunk, fényképet, vagy festményt?</i> <i>Mi történhetett itt?</i> <i>Kik lakhattak ebben a házban?</i> <i>Hol lehet ez a ház?</i> <i>Mit kéne tenni?</i> <i>Érdemes lenne újra felépíteni a házat?</i> <i>Ha igen, miért?</i> <i>Ha nem, miért?</i> <i>Hogyan lehetne felépíteni?</i></p> <p>A tanító kösse át a beszélgetést az ikertestvérek házának problémájára! A munkafüzetben található rajzok megtekintése. A gyerekek alkossanak csoportot! A munkafüzetben lévő ábrák segítségével a csoportok beszéljék meg, mit kell tenni, hogy újra legyen fedél a család feje fölött. Az építkezés fázisai láthatók a képeken:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. anyagszállítás vonaton 2. malterkeverés 3. falrakás
---	---

Szituációs játék: Építkezzünk!

Építsük fel a házat!

1. csoport - anyagszállítás – vonaton (Illyés: Mozdony verse)
2. csoport – malterkeverés
3. csoport – a ház – falazás fokozatosan épülnek a falak, ahogy a többiek építik – a gyerekek között legyenek, akik a falat játsszák el, és akik rakják a téglát.

A csoportok találják ki, hogy a képen látható feladatot, hogyan tudják mozgással és hanggal eljátszani.

Az építés folyamatának eljátszásakor a csoportok egy-egy fázist játszzanak el, majd a következő csoport kezdi a játékát:

- először a Mozdony c. versével hozzák az építőanyagot
- malter-keverés; keverem és kavarom, keverem és kavarom, keverem és kavarom, kész
- falazás; egy téglá, két téglá, öt téglá és tíz téglá, kész HOPP! – nő a fal

Ezt a folyamatot többször (kb. 5-ször) érdemes eljátszani. Addig mindenki magabiztosan el tudja játszani a saját szerepét, és felépül a ház.

Fontos, hogy csak egy mozzanat történjen mindig, és legyen ritmusa a játéknak.

Szituációs játék: A köszönet

Az ikertestvérek (bábok) bemennek a házba, megnézik milyen jól sikerült, újra van otthonuk!

A testvérek megköszönik a gyerekek segítségét.

A tanító legyen a bábokkal, és egyenként köszönje meg minden gyerek segítségét.

A köszönetben utaljon a gyerek tevékenységére is.

Köszönöm Marci a segítségedet, nagyon jól raktad a falat, gyorsan szállítottad az építőanyagot, ügyesen keverted a maltert, szépen állsz falként, jó háztető vagy...

3. Lezárás

A gyerekek egészítsék ki a munkafüzetben található ábrát (a leomlott falakat), és rajzolják bele a ház lakóit!

2/6 6. óra	VESZEKEDÉS – A HÁZBAN 3.
Tananyag	Téma
	PERPATVAR
Felhasznált irodalmi szövegek	Óra menete
Weöres Sándor: Pletykázó asszonyok	<p>1. Ráhangolás <i>De azt mondtad!</i> – beszédgyakorlat A gyerekek körben álljanak, a tanító a kör közepén álljon, mindig ő indítsa a játékot, halkán mondja: De azt mondtad!, akire néz, akinek mondja, az azt válaszolja: Nem azt mondtam!, Halkan érdemes elkezdni és fokozatosan emelni, majd csendesíteni a hangerőt. Jó, ha különböző érzelmekkel próbálkoznak a gyerekek.</p>
Báb- és drámajátékok	<p>2. A téma kibontása Torz tükör játék A gyerekek álljanak párban. A pár egyik tagja elindít egy mozdulatot, a társának meg követni kell a mozgást, mintha tükörben néznék magukat. Tapsra, az a gyerek, aki éppen elindította a mozgást, mozogjon olyan gyorsan, hogy ne lehessen követni, mit csinál. A tanító majd újra tapsol és visszaáll a rend. Néhányszor lehet ismételni, és a párokat is váltani.</p>
De azt mondtad! – beszédgyakorlat Torz- tükör játék Letyepetye- versmondás, ritmusjáték Állóképek - festmények segítségével Páros ! szöveges improvizáció: Kinek van igaza? Kakasviadal játék	<p>Versmondás, ritmusjáték</p> <p>Weöres Sándor: <i>Pletykázó asszonyok</i> című versét a tanító mondja el, majd a gyerekek is bekapcsolódnak a versmondásba. Először Juli és Kati néniről van szó a versben, ezalatt a fiúk mondják folyamatosan: letyepetye letyepetye, majd fordítva a fiú nevekkkel helyettesítve – Gyuri bácsi, Csabi bácsi letyepetye letyepetye – a lányok mondják folyamatosan a visszatérő részt. Ehhez találjanak ki mozgásokat: pl. sugdolóznak a pletykázók, az őket csúfolók, pedig csúfolódó mozdulatot mutatnak, egymás felé lépdelnek, majd hátrálnak, ide-oda nézegetnek stb.</p>
Dalok, dalos játékok, zenei bejátszások	<p>A munkafüzetben található képek megtekintése. Állóképek - festmények segítségével A gyerekek nézzék meg a munkafüzet képeit, készítsenek állóképeket a festmények alapján! 1. csoport – a gyerekek mutassák be azt a mozgást, amit <i>Ornans: Birkózók</i> című festményén látnak. Az állóképet a tanító jelére mozdítsák meg! Mi történik a jelenet végén? A tanító beszélgessen arról a gyerekekkel, hogy a képen szereplők sportolnak, veszekednek, vagy ténylegesen verekednek. 2. csoport – a gyerekek mutassák be azt a mozgást, amit <i>Brouwer: Kártyázás közben verekedő parasztok</i> című festményen látnak. Az állóképet a tanító jelére mozdítsák meg! Mi történik a jelenet végén? Szóaltassák is meg a szereplőket!</p>
Pletykázó asszonyok - Kaláka	
Képmelléklet, műalkotások	
Festmények: Ornans: Birkózók Adrien Brouwer: Kártyázás közben verekedő parasztok Fotó: Bánhegyi Antal: Night fight	
Illusztrációk	<p>Páros ! szöveges improvizáció: Kinek van igaza? A gyerekek párokban játszanak. A következő indító mondatokat felhasználva egy</p>

<p>Nagy Diána: a munkafüzet illusztrációja</p> <p>ESZKÖZÖK: CD lejátszó</p>	<p>jelenetet kell kitalálniuk, mely két gyerek vitáját mutatja be. Több pár is kaphatja ugyanazt az indító mondatpárt. Mindketten érveljenek az igazuk mellett, próbálják egymást meggyőzni. A felkészülés előtt kössük ki, hogy a jelenet végére béküljenek ki, egyezzenek meg. Fontos szempont, hogy durvaságra sem szavakban, sem tettekben nem kerülhet sor!</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. csoport – Hívtalak moziba! / Nem, nem hívtál! / Mikor hívtál, arra nem is emlékszem?! 2. csoport – Adtam neked csokit! / Nem adtál! <ol style="list-style-type: none"> a) Amikor vettem a büfében, te elrohantál velem, meg sem köszönted! b) Amikor hoztam a suliba és megkínáltalak, de te kiverted a kezemből, majd befáztad az összeset. c) Amikor kaptam a névnapomra, és mindenkinek adtam belőle. Neked is adtam! 3. csoport – Az a labda az enyém! / Nem, az az enyém! <ol style="list-style-type: none"> a) Az enyém, mert én szereztem a nagyoktól, pedig majdnem meg is vertek. b) Az enyém, nézd meg, benne van egy jel, azóta, hogy kilyukasztottad! Csak így lehetett kijavítani. c) Én kaptam a Gerától, a híres focistától, amikor kikísértem a pályára a válogatott meccsen! <p>Szemponatok: Miután kitalálták a történetet, egymásnak bemutatják. A látottak megbeszélésekor térjünk ki a hangnemre, arra, hogy melyik volt a legmeggyőzőbb érv, miért nem sikerült kibékülni...</p> <p>Feladatmegoldás a munkafüzetben</p> <p>Tanító segítség: <i>Láttál-e állatokat veszekedni?</i> <i>Rajzold le, mit láttál?</i> <i>Ha nem láttál ilyet, képzeld el, és rajzold le, hogyan veszekszik két csiga, vagy két cica!</i></p> <p><u>3. Lezárás</u></p> <p><u>Kakasviadal játék</u></p> <p>A játsszók két csapatot alkotnak. A csapatok tagjai páronként küzdenek meg egymással. A párok fél lábra állva, egymással szemben szökdelnek. Kezüket csípőre teszik és megpróbálják vállukkal a másik játékost egyensúlyából kibillenteni. A győztes az, akinek sikerül elérni, hogy az ellenfele letegye a lábát. Szabja meg a játékvezető a játék időtartamát, így döntetlen is lehet az eredmény. Egyszerre maximum 5 pár küzdjön egymással, majd adjanak helyet a többi párnak is. A párbajok befejeztével az a csapat nyer, akinek tagjai több győzelmet arattak. (Játékok tára, SuliNova 2007. Bp.)</p> <p><u>REFLEKTÁLÁS</u></p> <p>A gyerekek rajzolják le, hogy <i>A házban</i> témában melyik játék volt számukra a legkedvesebb! Ez a rajz lesz majd az, amelyik az év végén a gyerekek saját fájának az egyik ágára kerül, ezért a kivágható lapra rajzolják!</p>
--	---

3/7 7. óra	FAGYÁS, OLVADÁS – HŐESÉSBEN 1.
Tananyag	Téma
	FAGYÁS, OLVADÁS
Felhasznált irodalmi szövegek	Óra menete
Weöres Sándor: Olvadás	<p>1. Ráhangolás Csipp-csepp - ritmusjáték A tanító olvassa fel Weöres Sándor: <i>Olvadás</i> című versét, majd a gyerekek közösen idézzék fel a szövegét! A gyerekek két csoportban mondják a verset. Az egyik csoport csak a Csipp-csepp-et mondja, a másik csoport a vers szövegét, majd fordítva. A csipp-csepp szavakat lehet gyorsabban, és lassabban is mondani.</p>
Báb- és drámajátékok	2. A téma kibontása
Csipp-csepp - ritmusjáték Jut eszembe Érzékelést fejlesztő játék Kézijáték	<p>Jut eszembe...asszociációs játék <i>Nekem a hidegről/ melegegről a.....jut eszembe</i> A játékban a gyerekek körben ülnek. A kezdő játékos/tanító kézbe vesz egy bábot/tárgyat (jelen esetben lehet pl. sapka, vagy sál), és mond egy mondatot: Nekem a sálról a tél jut eszembe. A következő játékosnak ehhez kapcsolódó mondatot kell mondania, úgy, hogy közben átveszi a bábot/tárgyat: A télről nekem a hó/hideg... jut eszembe. És így tovább. A játék gyors gondolkodásra, asszociációra készítet. Célja, hogy a gyerekek fantáziájuk beindításával minél érdekesebb asszociációkat hozzanak létre, amelyek kapcsolódnak az előző mondatához. (Játékok tára SuliNova, 2007. Bp.)</p>
Dalok, dalos játékok, zenei bejátszások	
Vivaldi: Négy évszak, Tél Allegro	<p>Érzékelést fejlesztő játék: Hideg-meleg A gyerekek alkossanak párokat, csukják be a szemüket. A tanító a párok közül az egyik gyerek kezébe ad egy darab jeget, aki egy ideig a kezében tartja, majd egy tálba teszi. A kihűlt kezével simogassa meg a párját, majd beszéljék meg, hogy társa mit érzett. Ezután a párjának fel kell melegíteni a társa kezét. Lehet a saját kezével, vagy a ruháját használva, ahogy a gyerekek kitalálják. Akkor lesz jó, ha már nem érzi hidegnek a társa simogatását a gyerek. A fűtőtest közelében a jégdarabok olvadoznak, ki lehet próbálni, hogy milyen az elolvadt jég hőmérséklete, hideg, vagy meleg. Ha van idő, akkor próbálják meg a gyerekek fordítva is a feladatot, és közben szóljon a zene. A játék végén a tanító beszélgessen a gyerekekkel! Mondják el, mit éreztek, sok idő volt-e amíg megmelegedett a kezük, milyen érzés, mikor hideg kézzel simogatják meg az embert, mitől lett újra meleg a kezük?</p>
Képmelléklet, műalkotások	
Brueghel: Vadászok a hóban Monet: Jégtáblák	<p>Kézijáték A gyerekek csoportban dolgoznak. Csúpassz kezeikkel mutassanak be egy-egy évszakit a paraván, vagy paravánt helyettesítő függöny mögött. Kezüikkel próbálják bemutatni a virágok növekedését, a szél fújását, ábrázolni a</p>
Illusztrációk	

<p>Nagy Diána: a munkafüzet illusztrációja</p> <p>ESZKÖZÖK: Cd lejátszó jég darabok, tál, vízfesték</p>	<p>napot, a növényeket stb. Ne beszéljenek, de hangot, effektet használhatnak.</p> <p><i>A munkafüzetben található kép megtekintése</i> A munkafüzetben lévő képek megtekintése.</p> <p><i>Feladatmegoldás a munkafüzetben:</i> A tanító nézze meg a gyerekekkel a munkafüzetben lévő képeket, illetve vetítse ki az aktív táblára. Beszélgessenek arról, milyen színeket használtak a festők, és gondolkozzanak azon, vajon miért ezeket választotta. Milyen érzést vált ki belőlünk a festmény?</p> <p><i>Festés</i> A gyerekek fessenek a munkafüzetbe egy Fázós képet, vagy egy Meleg képet! Miután megfestették, közösen nézzék meg és hasonlítsák össze képeiket. A képek lehetnek csak színek, de lehetnek konkrét jelenetek ábrázolásai is. A tanító hagyja, hogy a gyerekek önállóan találják ki, hogyan szeretnék ábrázolni a képeket. Csak akkor segítsen, ha tanácstalan a gyerek.</p> <p><u>3. Lezárás</u> A gyerekek hallgassák meg Vivaldi zenéjét, figyeljék meg, hogy ő milyen hangokat használ a tél, a hideg érzékeltetéséhez.</p>
--	---

3/8 8. óra	MEGFÁZÁS, BETEGSÉG – HÓESÉSBEN 2.
Tananyag	Téma
	MEGFÁZÁS, BETEGSÉG
Felhasznált irodalmi szövegek	Óra menete
Kányádi Sándor: Aki fázik vacogjon Íze van a sónak...	1. Ráhangolás Mímes játék - Mit csinálunk télen? A tanító kártyákon téli elfoglaltságok képeit osztja ki a diákoknak, akik csoportokat alkotnak. A csoportok egyesével bemutatják a többi csoportnak azt a cselekvést, ami a képen látható, és azok pedig kitalálják. Szöveget ne mondjanak, hangokat esetleg adhatnak. Lehet bábuval, vagy csak kézzel is eljátszani a cselekvéseket, de ez nehéz. Viszont ha a gyerekeknek, vagy egy csoportnak tetszik a lehetőség, próbálkozzanak vele! 1. csoport – sielés 2. csoport – szánkózás 3. csoport – korcsolyázás 4. csoport – hóemberépítés 5. csoport – hógolyózás A csoportok találják ki, hogyan játsszák el, és mutassák be társaiknak.
Báb- és drámajátékok	
Mímes játék- Mit csinálunk télen? Aki fázik – beszédgyakorlat Állókép - Betegség Jelenetalkotás bábbal	2. A téma kibontása Ritmusjáték - Tempó! Kányádi Sándor <i>Aki fázik...</i> versét a tanító olvassa fel, majd idézze fel a gyerekekkel. A vers tempóját egyre jobban fokozzák a gyerekek, de helyes artikulációval törekedjenek az érthető szövegmondásra, majd játsszák el, hogy vacognak. A játék végén valószínűleg nagy nevetés lesz.
Dalok, dalos játékok, zenei bejátszások	
Süss fel nap Szarka Tamás: Tánc a hóban - részlet, <i>Ghymes, Fonó</i>	A munkafüzetben található képek megtekintése Állókép - Betegség A gyerekek csoportokban dolgozzanak. Nézzék meg a munkafüzetben a festményeket, majd a csoportok állóképekben mutassák be azokat. Kihangosítással is próbálkozzanak meg úgy, hogy akinek a tanító a vállára teszi a kezét, mondja el, „hangosítsa ki” az általa játszott szereplő gondolatát.
Képmelléklet, műalkotások	A munkafüzetben lévő rajzok megtekintése. 1. A mókusnak kificamodott a lába 2. A cicának fáj a hasa 3. A madárka nem tud repülni 4. A süninnek fáj a torka
St Elizabeth Clothesthe Poorand Tends the Sick, ismeretlen festő, 1390 Jan Steen: Az orvos látogatása 1658-1662	Jelenetalkotás bábbal A gyerekek alkossanak csoportokat. Dolgozzák fel közösen a munkafüzetben lévő képek témáit. Készítsenek egy bábjelenetet arról, hogy mi lehet képen látható esemény előzménye, mi történhetett. A jelenet végére tervezzék meg a megoldást is, mit
Illusztrációk	

<p>Nagy Diána: a munkafüzet illusztrációi a beteg állatokról</p> <p>ESZKÖZÖK: Bábok, papír, ragasztó</p>	<p>kellene tenni a beteg állatkával. A jelenetek a téllal legyenek kapcsolatosak. (Lehet állatkórházba vinni a betegeket, vagy közösen ellátni őket, de lehet a szüleikhez visszavinni, hogy megfelelően ápolják őket. Lehet gyógynövényeket szedni, gyógyteát főzni, sínbe tenni a lábat stb.) Majd a jelenet eljátszása következik. Lehet kész bábokkal, de lehet gyorsan elkészített síkbábokkal is eljátszani egymásnak a kis történeteket.</p> <p><i>Gyógyulás játék verssel, dallal</i> A tanító mondja el az <i>Íze van a sónak...</i> mondókát, majd a gyerekekkel együtt idézze fel. <i>Süss fel nap</i> című dal eléneklésére minden beteg gyógyuljon meg!</p> <p><i>Tánc a hóban</i> Gyógyuljon meg mindenki, és a <i>Ghymes együttes Tánc a hóban</i> című dalára (részlet) a szöveget ismételve a zene ritmusát követve táncoljanak a gyerekek. <i>„Jobbra lassan balra lassan, Ritmus halkán, ring a hajban, Újra kavarog a Végre csikorog a Mégis mosolyog a Napra hunyorog a //:Tánc a ködben, tánc a jégen, Tánc a hóban, tánc a fagyban.://</i></p> <p><u>3. Lezárás</u> <i>Feladatmegoldás a munkafüzetben</i> A gyerekek idézzék fel az óra elején hallott Kányádi-verset, majd papírtéppéssel készítsenek egy képet egy vacogós állatról/emberről! Ha elkészült az alkotás, akkor beszéljék meg a miben más, ha papírtéppéssel ábrázolunk valakit, vagy valamit.</p>
---	--

3/9 9. óra	HOL A HELYEM? - HŐESÉSBEN 3.
Tananyag	Téma
	ÉRZÉSEK, HOL A HELYEM?
Felhasznált irodalmi szövegek	Óra menete
Bálint Ágnes: Mazsola (részlet) Az ehető ház Kányádi Sándor: Ne félj!	1. Ráhangolás Mókusok ki a házból! A tanító rajzoljon köröket, vagy tegyen le karikákat a földre. Ezek lesznek a bokrok, vagyis a mókusok házai. Minden házban egy gyerek, azaz egy „mókus” guggol, csak egynek nem jut ház. Mikor a ház nélkül maradt mókus elkiáltja magát: „Mókusok, ki a házból!”, akkor minden mókusnak el kell hagynia a házát és másíkba szaladnia. Közben a „házatlan” is házát foglal magának. Akinek nem jut, az lesz a következő kikiáltó. Variáció: Ha sok gyerek játszik, akkor a házakat alkothatja két-két gyerek, mindkét kezüket összefogva. Ebben az esetben a szerepeket cserélgetni kell. (Játékok tára SuliNova, 2007. Bp.)
Báb- és drámajátékok	2. A téma kibontása Mesehallgatás A tanító olvassa fel a mesét. Bálint Ágnes: Mazsola (részlet) Az ehető ház
Mókusok ki a házból! Történet feldolgozás állóképpel Gondolatkövetés Riport játék	Történet feldolgozás állóképsorral - kis csoportban A gyerekek alkossanak állóképeket a megadott részletekből: 1. csoport – Elfűjja Manófalvi Manó kalapházát a szél. 2. csoport – Manófalvi Manó megtalálja a kis tőköt 3. csoport – Az állatok eszegetik a tökházat. 4. csoport – Manófalvi Manó felkapja a seprűt és kirohan a házból. 5. csoport – Mazsola nagy örömmel falja a tökházat. 6. csoport – Mazsola, kérlelően néz Manófalvi Manóra, aki megszánja Mazsolát és...
Dalok, dalos játékok, zenei bejátszások	Gondolatkövetés Miután megszülettek az állóképek, a tanító kérje meg a képekben állókat, hogy fogalmazzák meg, mit gondolhat az általuk megformált figura az adott pillanatban. Akinek a tanító a vállára teszi a kezét, mondja ki hangosan az általa alakított szereplő gondolatait!
Képmelléklet, műalkotások	A gondolatkövetés az események mögötteseit vizsgálja. Az állóképben álló összes gyerek kerüljön sorra! Riport játék „Elkergetett a gazda, mert azt mondta, olyan kicsi vagyok, mint egy szem Mazsola. És belőlem úgysem lesz soha tisztességes disznó!” A tanító olvassa fel a fenti részletet, majd a csoportok beszéljék meg, hogy pontosan milyen ok miatt küldte el a gazda Mazsolát. Ezután a gyerekek döntsék el, hogy Mazsola, vagy Manócska szerepét választják-e és eszerint alkossanak két
Fotók: Shannon Nace: Magány Chris Hondros: Amish kislány ül egy szénakazalon Álommanó - kolanar	
Illusztrációk	

<p>ESZKÖZÖK:</p>	<p>csoportot.</p> <p>A tanító a riporter szerepében kérdezgesse a gazdákat, és Mazsolákat a problémáról, a történetekkel kapcsolatos érzéseikről, arról hogy milyen megoldással lennének elégedettek, boldogok...</p> <p>A munkafüzetben található képek megtekintése <i>Tanári kérdések:</i> <i>Milyen címet adnátok a munkafüzetben található képeknek?</i> <i>Miben hasonlítanak a képeken látható emberek? Miben különböznek?</i> <i>Mit gondoltok, hol fényképezték ezeket a képeket?</i> <i>Melyik áll legközelebb hozzád?</i> <i>Milyen szavak jutnak eszedbe ezekről a képekről?</i> <i>Milyen színek jutnak eszedbe ezekről a képekről?</i> <i>Milyen hangok jutnak eszedbe ezekről a képekről?</i></p> <p>Feladatmegoldás a munkafüzetben Fessenek a gyerekek a munkafüzetbe egy olyan arcot, ami hangulatában hasonlít a képeken látható emberek érzéseihöz!</p> <p>3. Lezárás Vershallgatás, zenélés <i>Kányádi Sándor: Ne félj!</i> című versének felolvasása – a pedagógus érzékeltesse a vers zeneiségét, hosszsan, szinte énekelve mondja el a verset. A következő elmondáskor a gyerekek adjanak hangot egy-egy hangszerrel, csörgővel, kis haranggal - de lehet üveggel és kanállal - is minden sor végén a hangulatnak megfelelően. Ezeket variálhatják is: <i>Ne félj, ne félj!</i> - egy csengő hang <i>Múlóban már a tél.</i> – két csengő hang <i>A nap, a nap</i> – egy csengő hang stb. A hangszereket is lehet változtatni a szerint, hogyan kap erőre a nap. Kis finom zenemű születhet ebből a játékból.</p> <p>REFLEKTÁLÁS Rajzolják le a gyerekek, hogy a Hóesés témában melyik játék volt számukra a legkedvesebb! Ez a rajz lesz majd az, amelyik az év végén a gyerekek saját fájának az egyik ágára kerül, ezért a kivágható lapra rajzolják!</p>
-------------------------	--

<p>Képmelléklet, műalkotások</p> <p>Fotók vásárról:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Almaárus 2. Mézeskalácsárus 3. Vendéglátás, kínálás <p>Fotók mutatványosokról:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Kötéltáncos 5. Harlekin 6. Picasso: A mutatványos család 7. Seurat: Cirkusz 	
--	--

<p>Illusztrációk Nagy Diána illusztrációja: Főtér</p>	
<p>ESZKÖZÖK: Cd lejátszó Színes papír, kartonlap, olló, ragasztó, textilanyagok, lepedők, kendők Üvegpocharak</p>	<p>1. csoport Gyűjtsenek olyan figurákat, akik egy vándorcirkuszban fellépnek! Válasszanak egy-egy szereplőt, és textilanyagokból készítsenek jelmezt maguknak - akár a gyerekek sapkájának, sáljának, kesztyűinek felhasználásával.</p> <p>Jelenetek bemutatása A játékban a vásári forgatagot és sokszínűséget kéne érzékeltetni. Az egyik csoport bemutatja a jelentét, a másik csoport nézőként, vagy vásárlóként kapcsolódik a be a játékba.</p> <p>Első jelenet: Vásárosok árulnak Zene: <i>Sztravinszkij: Petruska</i> – részlet A vásárosok árulják portékáikat a többieknek. Megpróbálják felidézni a kiosztott verssorokat, azokkal invitálják a vevőket. Ezek után szabadon alkudhatnak a vásárlók a portékákra, mehet az adok-veszek.</p> <p>Második jelenet: Cirkuszi bevonulás A székeket, padokat porondszerűen helyezték el a gyerekek. Zene: <i>Fucik: Gladiátorok bevonulója</i> - részlet A mutatványosok bevonulnak, egy- egy kis mutatványt, vagy egy jellemző mozdulatot mutatnak be, majd kivonulnak. Mutatványok lehetnek: egyensúlygyakorlatok, gólyalábazás, ugrások, a földre tett kötélén való járás, labdadobások, egy ujjon tartani valamit, esetleg olyan egyéni képességek, hogy valaki tudja mozgatni a fülét stb. Az első csoport tagjaiból alakul ki a nézősereg. Fontos, hogy a mutatványosok ténylegesen elbűvöljék a nézőket.</p> <p>3. Lezárás Felvonulás Miután bemutatkozott az összes cirkuszi szereplő, Fucik zenéjére minden gyerek felvonul. Megjegyzés: A mutatványosok jelenetét lehet más órán is folytatni, a lehetőséget még jobban kibontani.</p>

Szerkesztői utószó

Az anyanyelvi nevelés és az irodalmi műveltség alapjait (a *Betűn innen, betűn túl...* Ábécés olvasókönyvhöz kapcsolódva) a művészeti területek, a báb- és drámajáték felől megközelítő, cselekvés, felfedezés és játék útján komplex módon oktató, vizuálisan is gondosan kezelt, modern munkafüzet igénye indokolta a fejlesztést kiadónk részéről.

A munkafüzet (melyet azért neveztünk el projektfüzetnek, hogy ezzel is felhívjuk a tanító figyelmét arra, hogy a tananyagtartalom játékosan munkáltató, együttműködésre készítő projektekre lett felfűzve) a legújabb Nemzeti alaptanterv (2007) és minisztériumi kerettanterv (2008) ajánlásai nyomán készült, és a kompetenciák fejlesztését tekinti alapcélnak a magyar nyelv és irodalom oktatásán belül. A füzet a gyerekek már meglévő (vagy szunnyadó) ismereteire épülő, játékos, beszédre készítő feladatokat és projekteket tartalmaz, figyelembe véve, hogy a gyerekek spontán igénye a felhőtlen játék, a mozgás, az alkotás és a mesevilág. Ezekre alapozva kelti fel a tankönyv a gyerekek érdeklődését a művészetek és a kommunikáció iránt: fokozatosan tudatosítja és fejleszti a gyerekek készségeit-képességeit ezen a területen.

A füzet metodikájában következetesen tevékenykedtető megközelítést alkalmaz, és fejleszti mindazokat a kompetenciákat, amelyek a nyelvi kommunikáció világába a művészetek műveltségterület felől vezetik be tanulókat. A füzet a benne fellelhető tananyag manuális, auditív, vizuális és verbális megközelítésével párhuzamosan fejleszti a kulcskompetenciák egyéb elemeit is a magyar nyelv és irodalom oktatása során.

A projektfüzet feladatai, a füzethez ajánlasként megírt tanítói kézikönyvben szereplő óratervek, valamint az óratervekben szereplő játékok és szépirodalmi szövegek a művészetek felől segítik a gyerekek játékos, felfedező és élményszerű tanulását az alapozó időszakban. A füzetben szervesen összekapcsolódik a magyar nyelv és irodalom a művészeti tárgyakkal (ének-zene, vizuális kultúra, báb- és drámajáték, tánc), a gyerekek számára élményszerűen és a pedagógus számára könnyedén feldolgozhatóan. A füzet tananyagtartalma modulszerűen beépíthető az olvasásórák menetébe (a pedagógus által szabadon választható órákon) az első évfolyamon, de akár délutáni foglalkozások megtartására is alkalmas.

A gyermekek számára az egyes gondolatok, cselekvések megértése különböző, egyéni folyamatok által történik. A munkafüzetben és az óratervekben összeállított feladatok, tevékenységek célja az, hogy a sokféleképpen, a különböző módon gondolkodó gyerekeknek lehetőséget adjunk az azonos témák eltérő úton való feldolgozására, elsajátítására.

A munkafüzet feladataiban és a tanítói kézikönyvben szereplő óratervek játékaiban a művészetek segítő szerepét alkalmazzuk, ezzel kívánjuk elérni a mélyebb tananyag-elsajátítást, az olvasási képesség, a szövegértés-szövegalkotás kompetencia eredményes fejlesztését.

A Nemzeti alaptanterv Művészetek műveltségterület által, illetve a kerettantervben megfogalmazott fejlesztendő képességek és elsajátítandó tartalmak alapján állítottuk össze az olvasás, írás előkészítését és fejlesztését, illetve a szövegértés, szövegalkotás megalapozását szolgáló tevékenységeket. Tehát szervesen összekapcsolódik a magyar nyelv és irodalom, valamint a művészeti tárgyak (ének-zene, vizuális kultúra, dráma-tánc) alapanyaga.

A kultúra jellemzője, hogy a különböző művészeti területek összefonódnak, egymást átszövik. Minden óratervben a zene, a vizuális terület, a drámapedagógia, a szövegértési feladatok együttesen vannak jelen egymást kiegészítő, erősítő hatásként. Ez a koncepció a kultúrának mint egységnek az elfogadását jelenti, s egyben nagy szerepet tölt be a kultúrához való pozitív viszony kialakításában. A gyerekek a munkafüzet feladatait elvégezve, a különböző stílusú képeket, festményeket, fotókat szemlélgetve, más-más stílusú zenét hallgatva számos korszakról, illetve a

világ különböző kultúráiról kapnak képet, hatásokat. Ezzel a világnézetük tágítását segítjük, s a kultúrákhoz való nyitottságot alapozzuk meg.

Fontosnak tartjuk az ismeret és a képességfejlesztés arányának helyes megtartását, ezért a tanítást segítő anyagainkban hangsúlyt kap a tudás, az érték, s mellette az egyéni képességek kibontakoztatása is. Így válik szervessé taneszközeinkben a kompetencia szemléletű pedagógia.

A gyerekek a világot teljességében kapják tőlünk. A verbális, hangis, zenei, képi hatások nem szelektálva, hanem egységesen érik őket. Kevés olyan tabu van, amit nem lát, nem hall, nem érez a gyermek. Nem az a cél, hogy leszűkítsük a világot számukra, hanem az, hogy mutassunk és felfedezzenek értékeket benne, hogy azok a dolgok, amit kulturális értékek tartunk, kiemelkedjenek a sokszínű hatásból, és hangsúlyossá váljanak számukra.

A füzet a komplex témafeldolgozás alapján, a többszörös intelligencia szellemében épül fel. A komplex témafeldolgozás építőkövei – melyet a füzetben és a tanítói mellékletekben érvényesítettünk – a következők: verbális-nyelvi (versmondás, a szöveg pontos felidézése, ritmizálás, gondolatok, érzések nyelvi megfogalmazása), matematikai-logikai (megfigyelés, összefüggés megfogalmazása, olvadás-fagyás jelenség elemzése, ok-okozat keresése), térbeli-vizuális (festés, érzések kifejezése színekkel), testi, kinezteziás (asszociációs játék, érzékszervi fejlesztés), zenei (zenehallgatás, hangok felismerése, megfogalmazása, ritmusjáték a vers szövegével), interperszonális (csoportmunka, együttműködés, egymás ötleteinek tolerálása), intraperszonális (önálló munka, önkifejezés, festés), természeti (fagyás-olvadás érzékelése, összefüggések feltárása, tapasztalatgyűjtés).

A készségek-képességek fejlesztése ebben a projektfüzetben a művészetek műveltségterületre támaszkodik. Növeli a gyerekek fogékonyságát a művészeti alkotások befogadása iránt, nyitottá teszi őket arra, hogy elfogadják a művészeti sokféleséget – összefoglalva: megalapozza a gyerekek kultúrához való viszonyát.

A füzet a meglevő ismeretet, az arra való alapozást tekinti kiindulópontnak. Egyúttal magáénak tekinti a „szórákóztató szóra készítő” kiadvány elvét, a beszéd és a mozgás önkifejező szerepét és fontosságát, pedagógiai célját is a tanulási folyamatban.

A füzet a játékos formában nyújtott ismeretet a báb- és drámajáték és a mozgás, a zene és a ritmus, hallási észlelés, a rajz, vizuális nevelés és a vizuális észlelés, finommotorika, valamint a matematikai kompetenciák együttes fejlesztésével mélyíti el az anyanyelvi élményt, a fejlesztői általuk a szövegértés-szövegalkotást. A feldolgozás során a memória és a figyelem mellett a beszéd- és egyéb kommunikációs készségek kerülnek középpontba. Ezek az elemek (az ismeretek komplex megértésén túl) életszerű mivoltukkal és természetes beépítettségükkel keltik fel a tanulók érdeklődését, mélyítik el a megszerzett tudást.

Fontos, hogy a gyerekek egyéni és közösségi élményként éljék át az órákat, mert ezzel tudjuk az irodalomhoz, a képzőművészethez, zenéhez, színházhoz megnyitni útjukat. Emellett az órák teret adnak arra is, hogy a gyerekek szabad asszociációi kibontakozzanak, az önkifejezésük megnyilvánulhasson és fejlődjön, fejlesztve ezzel a kreativitásukat is. Ezt erősíteni és támogatni kell. Lehetőséget kell teremteni arra is, hogy a gyerekek az általuk választott módon, az általuk választott cselekvések segítségével nyilvánulhassanak meg. A változatos tevékenységek erre lehetőséget adnak. A feladatok után többször szerepel az önreflexió is.

Az óratervekben található feladatokat a pedagógus és a gyerek is továbbfejlesztheti, továbbgondolhatja.

Az óratervekben jelentős szerepet játszik a témák komplex kezelése. A zene, a tánc, a képzőművészet, a dráma, a báb kiegészítői egymásnak. Szorosan kapcsolódnak egymáshoz a tevékenységek. Dramatikus felépítés szerint, egymásra épülve követik egymást a feladatok,

játékok. Az órák vezetése tehát nem csupán különböző tevékenységek egymás után játszását jelenti. Ezt a folyamatot tudatosan össze kell kapcsolni, s ezzel az egymásutániség ívét, feszültségét megteremteni.

Nagyon fontosnak tartottuk, hogy az óratervek és a munkafüzet gazdag művészeti anyagot tartalmazzon. Ezzel a gyerekek műveltséget szeretnénk gazdagítani. Ugyanakkor ennek az ismeretanyagnak a feldolgozása viszont már különböző képességfejlesztési eszközökkel történik.

A füzetbe szerkesztett vizuális és verbális tananyag a mesék világába és a teremtő fantázia birodalmába vezetik el a gyerekeket, az életkori sajátosságokat figyelembe véve.

A füzetben híres alkotók, mint Szinyei Merse Pál, Renoir, Van Gogh, Pieter Brueghel, Picasso, Arcimboldo, Dürer, Monet művei mellett más kultúrákból származó alkotások is helyet kaptak a művészetek sokféleségének bemutatása céljából.

A Zalán Tibor író, költő dráma- és meseíró által írt, a füzethez tanítói mellékletként kapcsolódó (és az Olvasókönyvben is megjelenő), hétköznapi, a gyerekeket foglalkoztató tematikájú, megbeszélésre, együttműködésre készítő, szépirodalmi ihletésű (hallás utáni szövegértésre szánt) szövegek – komplex módon – mentálhigiénés betétként is szolgálnak és drámajáték formájában is feldolgozhatóak a füzet tanítói mellékleteként. A tanulók életvilágából vett hétköznapi és ünnepi szokásokhoz kapcsolódó, az életkori sajátosságokat figyelembe vevő, első osztályos ikerpárról szóló szövegek a kétségtelen motiválási és önazonosulást segítő szándék mellett a család szerepének fontosságát is elmélyítik a gyerekekben, valamint az „én és a világ” felfedezését könnyítik meg számukra.

A különböző stílusú képek nézegetése, a róluk való beszélgetések, a gyermekek személyiségére való hatásukból induló feladatok feldolgozása, kontextusba helyezése a művészeti alkotások befogadása iránti fogékonyságot, a művészeti sokféleség elfogadását jelenti. Mindezzel indirekt formában az egymás iránti tolerancia kialakulását is elősegítjük.

A magyar képzőművészeti alkotások, a zeneművek, a versek, képi-nyelvi-zenei élményként való befogadása a nemzeti kultúrához való kapcsolódást erősítik. Ugyanakkor a más népek dalainak, műalkotásainak megismerése, az azokkal való azonosságok és a különbözőségek felfedezése, megkeresése is ugyanezt a szemléletet alapozza meg. Így a diákok kultúrához és egymáshoz való viszonya is bővül, szélesebb alapokra helyeződik.

A projektfüzet összesen 20 tanóra feldolgozását tartalmazza, 1-1 oldalpáron. A képi elemekkel a gyerekek számára is követhetővé tett tartalomjegyzéket a füzet végén helyeztük el.

A füzet hat nagy témát dolgoz fel projekt módszerrel. Minden projekt három foglalkozásból áll. Mind a hat téma végén kihajtható oldalt helyeztünk el. A gyerekek ezekre a projektek (három óra, illetve egy-egy téma) végén található üres lapokra rajzolják le a témával kapcsolatos élményüket, reflexiójukat. Az év közben általuk készített hat rajz az év végére egy önállóan készített fa ágaira kerül - mint egy-egy levél a fán. Ez lesz a gyerekek saját fája, mely az első záró foglalkozáson készül el. Ezekből – a füzetéről leválasztva, a füzet sérülése nélkül – akár kiállítást is rendezhetnek a tanév végén.

Nemes Nagy Ágnes Cifra palota című verse és Nagy Diána Gesztenyefa palota illusztrációja fogja össze a teljes anyagot. A fán található ágakon játszódnak a történetek, hat különböző helyszínen. Ez a hat nagy helyszín mindig az oldalpár bal oldalán jelenik meg, kinagyítva.

(A hat darab 3×1 tanórás projekt és két záró foglalkozás terve fent, a kézikönyvben található.)

A munkafüzet felépítésében, témáiban szorosan illeszkedik a Betűn innen, betűn túl... Ábécés olvasókönyvhöz, az olvasás és írás órák tananyagához. A feladatok az órákon elsajátított ismeretekre építenek, és a képességfejlesztés pontjaihoz igazodnak.

A munkafüzet és az óratervek témái és szereplői szervesen kapcsolódnak az olvasókönyv anyagához, azt kibontják, illetve az új hatások által elmélyítik.

Lehetséges, hogy egyes órák a tervezettnél hosszabb időt vesznek igénybe, ilyenkor azt javasoljuk, hogy a folytatást a tanítók más művészeti órával (éneke-zene, vizuális kultúra) kapcsolják össze, vagy délutáni foglalkozásként fejezzék be. Ezzel adnak igazán komplex képet a gyerekeknek.

(Az óratervekben jelentős szerepet játszik a témák komplex kezelése. A zene, a tánc, a képzőművészet, a dráma, a báb kiegészítői egymásnak. Szorosan kapcsolódnak egymáshoz a tevékenységek. Dramatikus felépítés szerint, egymásra épülve követik egymást a feladatok, játékok. Az órák vezetése tehát nem csupán különböző tevékenységek egymás után játszását jelenti. Ezt a folyamatot tudatosan össze kell kapcsolni, s ezzel az egymásutániság ívét, feszültségét megteremteni. Bővebben I. Tanítói útmutató.)

A tankönyv képi anyaga a korosztály számára jól értelmezhető ábrákat tartalmaz, amelyek megfelelnek mind a felismerő, magyarázó, elmélyítő, mind a feladat megoldását elősegítő, mind pedig a motivációs funkció követelményeinek. A feladatok szövege a tanulók nyelvén szólal meg, segítve a tanítási folyamatot a tanító számára.

Alapvető és a tankönyv egészén végigvonuló motivációs erőt jelent a feladatok tevékenykedtető jellege, amely az óvodai játék örömét lopja át az iskola – meghatározóan mégis csak – kompetitív világába. „Tankönyv” ízű könyvvel szemben a kiadvány mind tipográfiájában, mind kép- és színvilágában a mesekönyv, a játékos foglalkoztató könyv hangulatát idézi. A feladatmegadás módja a képi anyaggal minden tanulónak egyformán alacsony belépési küszöböt jelent a tevékenységekhez. A gondosan elhelyezett feladatok tankönyvön belüli felépítettsége is a részvételt könnyíti meg azzal, hogy mindenki számára egyformán hozzáférhető és érthető információkból indul ki, és fokozatosan mozdul el a nagyobb komplexitás és elvonság felé.

Az alacsony küszöbvel bevont tanulók számára a tankönyv által kínált módszertani változatosság, különösen a csoportmunkában, projektben való részvétel jelent vonzerőt. A feladatok minden érzékszervet bevonnak a tevékenységek körébe.

A tankönyv mozgósítja a tanulók előzetes tapasztalatait, miközben a módszeres képi-hangi és optikai megfigyelés és változatos munkáltatás szempontjaival strukturálja is azokat. Az ismeretek verbalizálása nem csak frontális helyzetekben zajlik. Az alkalmazott csoportos módszerek megnövelik az egy tanulóra jutó megnyilvánulási időt, az együttműködési készséget.

Őszintén reméljük, hogy az új munkafüzet (akár új fejlesztésű taneszközrendszerünk részeként, akár külön használva) mind a kisdíákoknak, mind a tanítóknak játékos, élményszerű munkát, tanulást és együttlétet jelent majd az egész tanév során.